

การศึกษากระบวนการทำงาน (Work Study) การซ่อมบำรุงเพลลา ของเรือหลวงทองหลาง

นาวาเอก นฤธรรม สุริยกะ
หัวหน้าแผนกจัดแผนงาน กองบริหารงานซ่อมสร้าง อุทหาเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอุทหาเรือ

นาวาโท บพิท ทศเทพพิทักษ์
ประจำแผนกจัดแผนงาน กองบริหารงานซ่อมสร้าง อุทหาเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอุทหาเรือ

เรือเอกหญิง สุชาดา มณีพันธ์
วิศวกรโรงงานแผนกการโรงงาน กองบริหารงานซ่อมสร้าง อุทหาเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอุทหาเรือ

บทคัดย่อ

การศึกษากระบวนการทำงาน (Work Study) การซ่อมบำรุงเพลลาในบทความนี้ ได้รับสั่งการจาก พลเรือโท อุบล อินทรพิทักษ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายผลิต อุทหาเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอุทหาเรือ ซึ่งดำรงตำแหน่งในขณะนั้น ให้ตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษากระบวนการทำงานของการซ่อมบำรุงเพลลาของเรือที่อยู่ในขอบเขตการซ่อมบำรุงของอุทหาเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอุทหาเรือ โดยมีระยะเวลาในการดำเนินการระหว่าง มิถุนายน ๒๕๕๗ ถึง กันยายน ๒๕๕๗ ซึ่งการซ่อมบำรุงเพลลาเพื่อดำรงสภาพความพร้อมใช้งานดังกล่าว ถือเป็นภารกิจงานสำคัญส่วนหนึ่งที่อุทหาเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอุทหาเรือ ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ทางด้านวิศวกรรม อาทิ วิศวกรรมเครื่องกล อุตสาหการ รวมถึงโลหะวิทยา โดยการศึกษากระบวนการซ่อมบำรุงเพลลาในบทความนี้ จะศึกษากระบวนการซ่อมบำรุงเพลลาในแต่ละขั้นตอน การแบ่งชนิดและประเภทของการซ่อมบำรุง ทำให้ทราบถึงกระบวนการซ่อมบำรุงโดยทั่วไป และเนื่องจากเพลลาใบจักรของเรือแต่ละลำซึ่งมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันตามชนิดของเพลลา วัสดุ ขนาด ตลอดจนการติดตั้ง ส่งผลให้การซ่อมบำรุงเพลลามีกระบวนการที่แตกต่างกัน คณะทำงานจึงกำหนดการศึกษากระบวนการทำงานการซ่อมบำรุงเพลลาของเรือหลวงทองหลางเป็นต้นแบบในการศึกษาซึ่งมีแผนการซ่อมจำกัดในระหว่าง ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ถึง ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗ ตามแผนถือว่าสอดคล้องกับระยะเวลาในการศึกษาของคณะทำงาน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาการซ่อมบำรุงเพลลาในรายงานฉบับนี้ จะนำไปสู่การวางแผนและพัฒนาการซ่อมบำรุงเพลลาใบจักรทั้งทางด้านระยะเวลาการซ่อมบำรุงตามมาตรฐาน การเสนอแนะเทคนิคการซ่อมบำรุง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน เพื่อให้การซ่อมบำรุงเพลลาใบจักรสามารถดำรงสภาพการใช้งานสูงสุดในการปฏิบัติราชการและด้วยระยะเวลาและเทคนิคการซ่อมทำที่เหมาะสม และจะเป็นแนวทางในการศึกษาการซ่อมบำรุงเพลลาใบจักรของเรือลำต่อไปและเป็นพื้นฐานการศึกษาการซ่อมบำรุงระบบอื่น ๆ ในอนาคตต่อไป

บทนำ

ภารกิจซ่อมบำรุงเพื่อเตรียมเรือให้พร้อมรบ เป็นภารกิจหลักของอู่ทหารเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอู่ทหารเรือ ซึ่งการเตรียมความพร้อมของเรือรบดังกล่าว ประกอบด้วยหลายส่วน ทั้งในการบำรุงรักษา ดำรงสภาพ และการทดสอบระบบในเรือให้มีสภาพพร้อมใช้สูงสุด ที่ผ่านมาการปฏิบัติตามภารกิจดังกล่าว สามารถตอบสนองและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ถึงแม้จะมีอุปสรรคในการทำงาน แต่ด้วยประสบการณ์ที่สั่งสมของผู้ปฏิบัติงาน สามารถแก้ไขปัญหาผ่านไปได้ด้วยดี แต่อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานจะต้องพัฒนาควบคู่ไปกับกระบวนการซ่อมบำรุง เนื่องด้วยเทคโนโลยีในด้านการซ่อมบำรุงมีพัฒนาการที่รวดเร็วตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน การพัฒนาการซ่อมบำรุงจึงจำเป็นต้องมีการศึกษากระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีความเข้าใจในรายละเอียดของงานแต่ละกระบวนการ เริ่มจากการแบ่งงานออกเป็น ส่วน ๆ ที่เชื่อมโยงกันในแต่ละกระบวนการเป็นภาพรวมโครงสร้างของระบบงาน ซึ่งประกอบด้วยทั้ง คน อุปกรณ์เครื่องจักร สถานที่ ข้อมูล รวมถึงส่วนที่เกี่ยวข้องกับการทำงานให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งอาจมีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานในแต่ละหน่วย ตามเส้นทางการทำงานจนประสบผลสำเร็จ ทำให้ต้องมีกระบวนการทำงานตามขั้นตอนย่อยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของผู้ปฏิบัติงาน และจำเป็นต้องมีการพัฒนากระบวนการอยู่เสมอ เพื่อให้กระบวนการทำงานก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีในปัจจุบัน

สำหรับความหมายของการศึกษางานมีหลากหลายบทความที่ให้ความหมาย อาทิ การศึกษางานเป็นการศึกษาระบบงาน (Work System) อย่างเป็นระบบระเบียบ (เกชา ลาวัลยะวัฒน์ และ ยุทธชัย บันเทิงจิตร, ๒๕๒๗) การศึกษางานคือเทคนิคที่ใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น (เกษม พิพัฒน์ปัญญาคุณ, ๒๕๓๙) การศึกษาการทำงาน (Work Study) เป็นคำที่ใช้แทนวิธีการต่าง ๆ จากการศึกษาวิธีการทำงาน (Method Study) และการวัดผลงาน (Work Measurement) (วิจิตร ตัณฑสุทธิ และคณะ, ๒๕๔๓) จากการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความหมายของการศึกษาการทำงานจากเอกสารที่สืบค้น สรุปได้ว่าการศึกษาการทำงาน (Work Study) หมายถึง *“การจัดทำข้อมูลอย่างมีขั้นตอนและตรวจตราอย่างรอบคอบของแนวทางการทำงานที่มีอยู่แล้วและเสนอขึ้นมาใหม่เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น”*

การศึกษากระบวนการทำงาน (Work Study) การซ่อมบำรุงเพลลา เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการซ่อมบำรุงเพลลาอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นพื้นฐานของระบบมาตรฐานการบริหารจัดการ อาทิ ISO 9003 PMQA ฯลฯ นอกจากนั้น ยังเป็นพื้นฐานของคู่มือปฏิบัติงาน (Work Instruction) ของการทำงานตามภารกิจของอู่ทหารเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอู่ทหารเรือ ที่ได้รับมอบหมายจากกองทัพเรือ ดังนั้น การศึกษากระบวนการซ่อมบำรุงเพลลา จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเริ่มต้นการพัฒนากระบวนการซ่อมบำรุงเพลลาอย่างเป็นระบบ ข้อมูลจากผลการศึกษากระบวนการทำงานสามารถวิเคราะห์การทำงานในแต่ละกระบวนการได้เป็นอย่างดี ที่ผ่านมา อู่ทหารเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอู่ทหารเรือ ได้มีการจัดทำคู่มือการจัดการความรู้ (Knowledge Management; KM) ของการซ่อมบำรุงเพลลาในภาพรวม ซึ่งคู่มือ KM ดังกล่าวจะเป็นภาพรวมของกระบวนการซ่อมบำรุงเพลลา ยังไม่สามารถใช้เป็นคู่มืออ้างอิงในการซ่อมบำรุงเพลลาของเรือทุกลำได้ เนื่องด้วยลักษณะของเพลลาในเรือแต่ละลำมีความแตกต่างกัน อาทิ ลักษณะ ขนาด การติดตั้ง รวมถึงชนิดของวัสดุของเพลลา ทั้งหมดนี้เป็นตัวแปรที่ทำให้กระบวนการซ่อมบำรุงเพลลา มีขั้นตอนและวิธีการซ่อมบำรุงที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ดี คู่มือ KM การซ่อมบำรุงเพลลาใบจักรของอู่ทหารเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอู่ทหารเรือ จัดเป็นการศึกษากระบวนการทำงานในเบื้องต้น ก่อนที่จะศึกษารายละเอียดในแต่ละกระบวนการสำหรับการศึกษาในรายงานฉบับนี้ คณะทำงานมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการซ่อมบำรุงระบบ

เพลลาใบจักรของเรือหลวงทองหลาง ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการชัก – เพลลาใบจักรจนดำเนินการแล้วเสร็จส่งมอบ และ ประเมินการกระบวนการซ่อมบำรุงระบบเพลลาใบจักร สำหรับเป็นแนวทางในการปรับลดระยะเวลาการทำงานในแต่ละ กระบวนการ โดยผลที่ได้จะทำให้ทราบถึงระยะเวลาในการทำงานในแต่ละกระบวนการ สำหรับการวางแผนการซ่อม บำรุงเพลลาใบจักรในอนาคตสำหรับเรือชุดนี้ รวมถึงเพื่อให้ทราบแนวทางการพัฒนาการทำงานให้สอดคล้องและมี ประสิทธิภาพสูงสุดในการซ่อมบำรุงระบบเพลลาใบจักร นอกจากนี้ยังสามารถรวบรวมผลการศึกษาจัดทำเป็นคู่มือ การปฏิบัติงาน (Work Instruction) ในการซ่อมบำรุงระบบเพลลาใบจักรอันจะนำไปสู่การบริหารงานคุณภาพที่เน้นการ ควบคุมเชิงกระบวนการต่อไป

กระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานซ่อมทำเพลลาใบจักรของ อุทหารเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอุทหารเรือ

งานซ่อมทำเพลลาใบจักรที่ชำรุดเสียหายจากการใช้งานจำแนกเป็น ๓ กระบวนการ ดังนี้

๑. กระบวนการตัดคืนสภาพกรณีพบความเสียหายจากการคดงอของเพลลา
๒. กระบวนการสเปรย์พ่นพอกเพิ่มขนาดกรณีพบความสึกหรือจากการเสียดสีไม่มากนัก
๓. กระบวนการเปลี่ยนปลอกสวมรัดเพลลาใหม่กรณีปลอกสวมรัดเพลลาชำรุดมาก

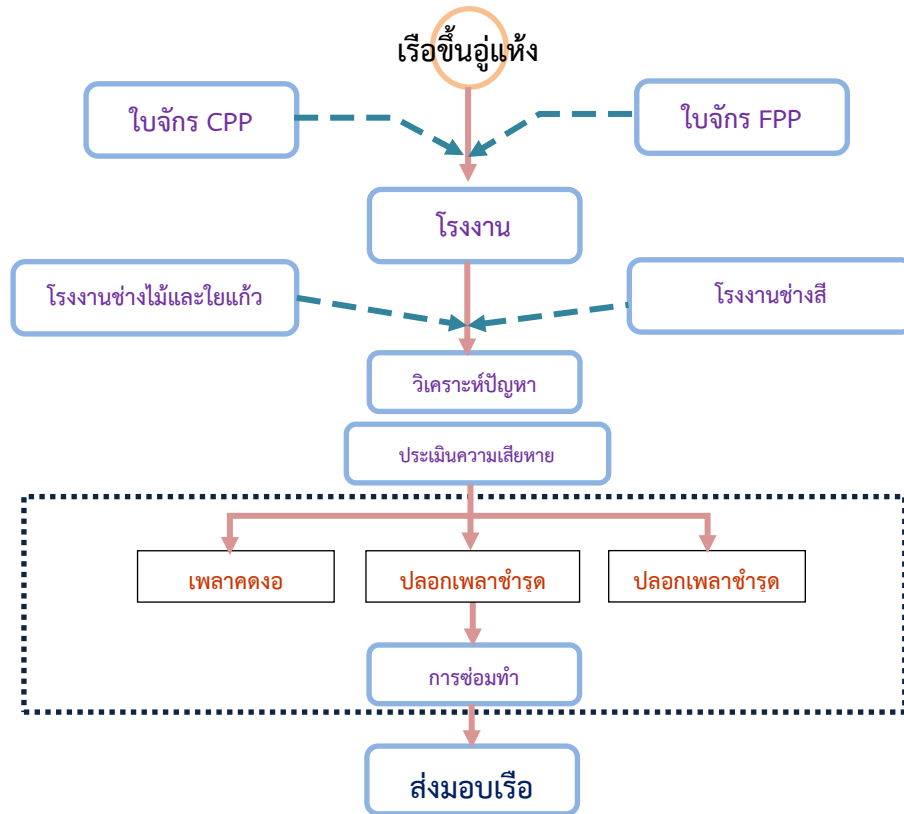
จากรูปที่ ๑ แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของกระบวนการซ่อมบำรุงเพื่อคืนสภาพการใช้งานของเพลลาใบจักรโดย ทั่วไป โดยเริ่มจากการนำเรือขึ้นอู่แห้ง ฝ่ายแผนประเมินการซ่อมทำโดยแยกประเภทของชนิดใบจักรคือ แบบปรับพิทช์ (CCP) โรงงานที่เป็นแม่งานคือ โรงงานปรับซ่อมเครื่องไอน้ำและกังหันก๊าซ กองโรงงานเครื่องกล อุทหารเรือ พระจุลจอมเกล้า กรมอุทหารเรือ และแบบปรับพิทช์ไม่ได้ (Fixed Pitch Propellers; FPP) มีโรงงานปรับซ่อมเครื่องยนต์ กองโรงงานเครื่องกล อุทหารเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอุทหารเรือ เป็นแม่งาน จากนั้นเข้าสู่กระบวนการถอดใบจักร – ชักเพลลา โดยโรงงานเชือกрокและการอู่ กองโรงงานเครื่องกล อุทหารเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอุทหารเรือ และนำ เข้าไปที่โรงงานเครื่องกล กองโรงงานเครื่องกล อุทหารเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอุทหารเรือ เพื่อวิเคราะห์และประเมิน การซ่อมทำ โดยแยกประเภทของการซ่อมทำตามกรณีของการชำรุดของเพลลาใบจักร จากนั้นเข้าสู่กระบวนการซ่อมทำ

รูปที่ ๑ ก) เรือหลวงทองหลาง

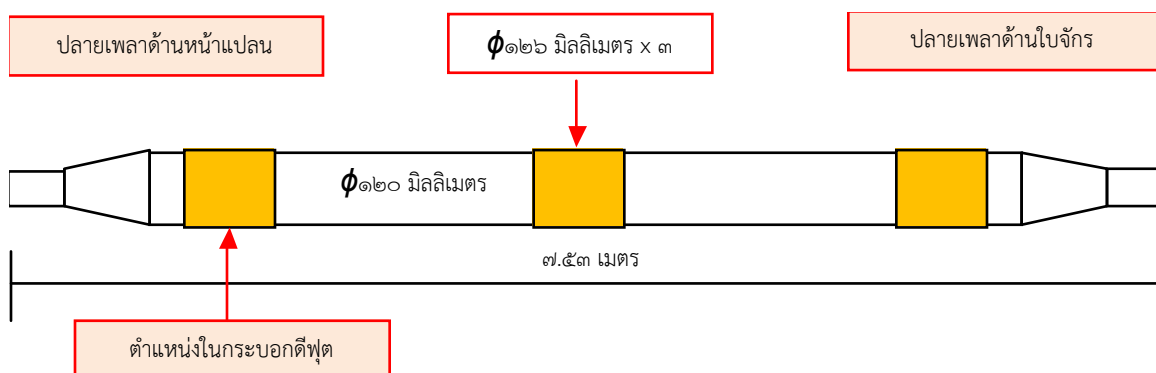
ข) เพลลาใบจักรของเรือหลวงทองหลาง

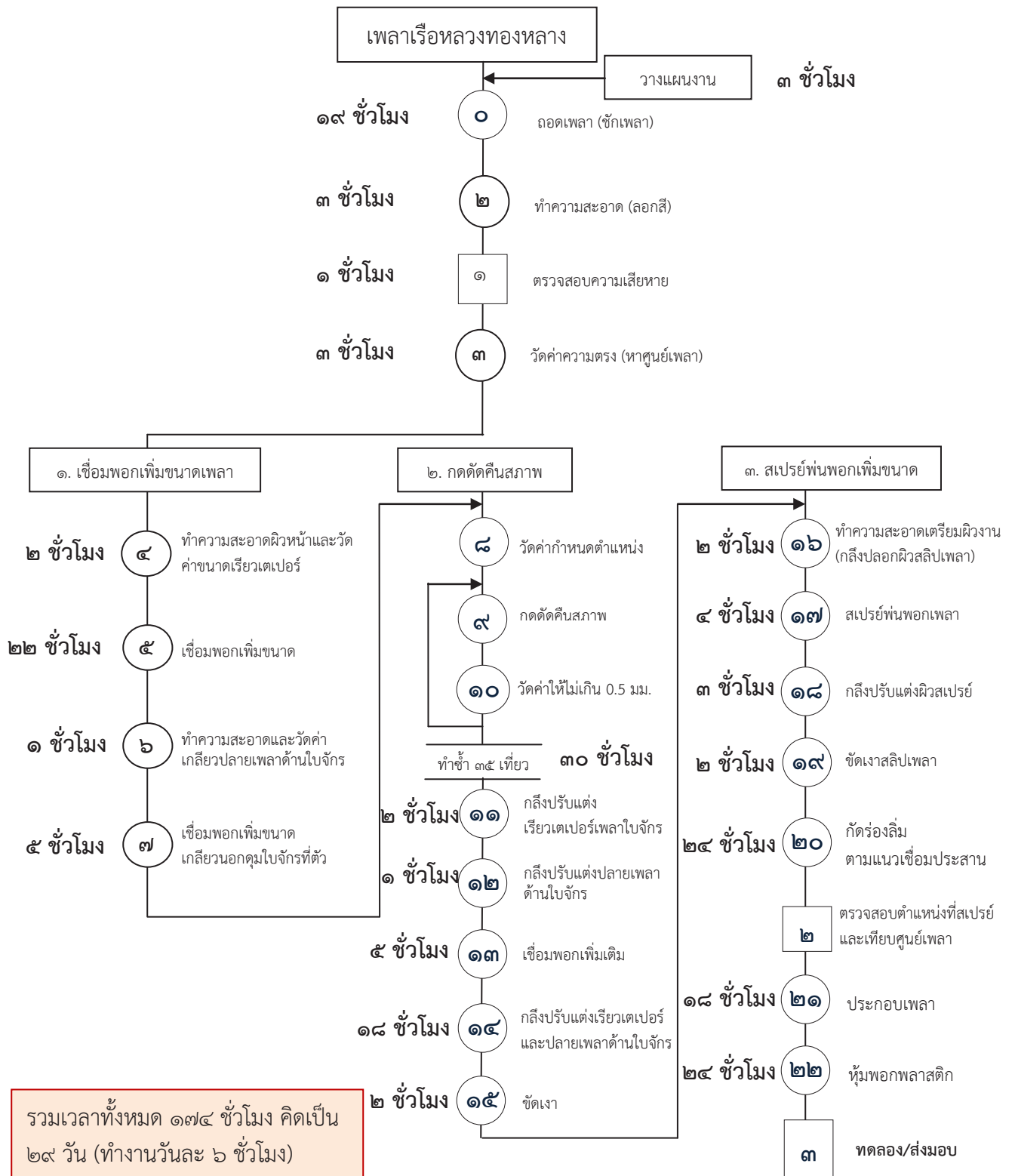
รูปที่ ๒ ภาพรวมกระบวนการซ่อมทำเพลลาใบจักร

ผลการศึกษาระบบการซ่อมทำเพลลาใบจักรของเรือหลวงทองหลาง

เรือหลวงทองหลางมีเพลลาใบจักร ๒ ชุด โดยใบจักรมีลักษณะเป็นใบจักรแบบปรับพิทช์ไม่ได้ (FPP) แสดงในรูปที่ ๓ คุณลักษณะของเพลลาวัสดุเป็นเหล็ก มีความยาวจากเกลียวปลายเพลลาด้านหลังใบจักรถึงเกลียวปลายเพลลาด้านหน้าแปลนเกียร์ ๗.๕๓ เมตร ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใหญ่สุด ๑๒๖ มิลลิเมตร มีกระบวนการซ่อมบำรุงเพลลาใบจักรของเรือหลวงทองหลางดังแสดงในรูปที่ ๔

รูปที่ ๓ ขนาดและมิติของเพลลาใบจักรเรือหลวงทองหลาง

รูปที่ ๔ กระบวนการซ่อมบำรุงเพลใบจักรของเรือหลวงทองหลาง

สรุปผลการศึกษา

การศึกษางานซ่อมบำรุงเพลลาใบจักรของเรือหลวงทองหลางมีขั้นตอนตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นชักเพลลาใบจักรจนถึงกระบวนการสุดท้ายคือ ติดตั้ง ส่งมอบ และทดลองเรือในทะเล โดยมีกระบวนการทั้งสิ้น ๒๒ กระบวนการ โดยใช้เวลาในการซ่อมบำรุงเพลลาต่อ ๑ เพลลา ทั้งหมด ๑๗๔ ชั่วโมง คิดเป็น ๒๙ วัน (ทำงานวันละ ๖ ชั่วโมง) จากผลการศึกษาที่ได้ทำให้ได้ทราบถึงกระบวนการทั้งหมด การใช้กำลังคน การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ทั้งหมดในการซ่อมบำรุงเพลลาของเรือหลวงทองหลาง โดยข้อมูลที่ได้รับจะทำให้สามารถประเมินขีดความสามารถและเวลาของอุทการเรือพระจุลจอมเกล้า กรมอุทการเรือ ในการซ่อมบำรุงเพลลาใบจักร อันจะนำไปสู่การวางแผนบริหารจัดการ การประเมินระยะเวลาในการซ่อมทำของเพลลาใบจักรของเรือหลวงทองหลางและเรือที่อยู่ในชุดเดียวกันหรือเรือที่มีเพลลาในลักษณะเดียวกันมีความเสียหายใกล้เคียงกันได้เป็นอย่างดี ผลการศึกษาที่ได้กล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

- สามารถวิเคราะห์และประเมินกระบวนการซ่อมบำรุงระบบเพลลาใบจักรตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการชักเพลลาใบจักรจนดำเนินการแล้วเสร็จและส่งมอบ ทำให้เห็นภาพรวมของกระบวนการ อันจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงเพื่อลดระยะเวลาการทำงานในแต่ละกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ทำให้ได้คู่มือการปฏิบัติงาน (Work Instruction) ในการซ่อมบำรุงระบบเพลลาใบจักรอันจะนำไปสู่การบริหารงาน เพื่อให้ได้คุณภาพโดยเน้นที่การควบคุมเชิงกระบวนการและสามารถประเมินระยะเวลาในการซ่อมบำรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางในการศึกษาการซ่อมบำรุงระบบเพลลาใบจักรของเรือลำอื่นที่มีระบบเพลลาใบจักรที่แตกต่างกัน สำหรับการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่สมบูรณ์ในการซ่อมบำรุงระบบเพลลาใบจักรของเรือทุกลำในกองทัพเรือต่อไป

เอกสารอ้างอิง

เกชา ลาวัลยะวัฒน์ และยุทธชัย บันเทิงจิตร, ๒๕๒๗, งานศึกษา = Work study, สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.

เกษม พิพัฒน์ปัญญาคุณ, ๒๕๓๙, การศึกษางาน: Work Study, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประกอบเมโทร.

วิจิตร ตัณฑสุทธิ และคณะ, ๒๕๔๓, การศึกษาการทำงาน, พิมพ์ครั้งที่ ๗, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันชัย วิจิรวนิช, ๒๕๓๙, การศึกษาการทำงาน : หลักการและกรณีศึกษา, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คู่มือการบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management), กระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานซ่อมทำเพลลาใบจักร โรงงานเครื่องกล กองโรงงานเครื่องกล อุทการเรือธนบุรีพระจุลจอมเกล้า กรมอุทการเรือ (รจ. 331)